

Exam. Code : 103202

Subject Code : 1031

B.A./B.Sc. 2nd Semester

PHILOSOPHY (Ethics : Western and Indian)

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—100

Note :— The candidates are required to attempt **five** questions, selecting at least **one** question from each section. The **fifth** question may be attempted from any section. All questions carry equal marks.

SECTION—A

1. Give an introductory account of the nature and utility of Ethics.
2. Explain in detail how Science and Ethics are related to each other.

SECTION—B

3. Define Platonic concept of Virtue and discuss the doctrine in detail.
4. What is Hedonism ? Critically review Bentham's Quantitative Hedonism.

SECTION—C

5. Explicate the concept of Anasakta Karma (disinterested action) in the context of Bhagvad Gita.
6. State and discuss the concept of Hukam as expounded in Guru Granth Sahib.

SECTION—D

7. What are the four Arya Satyas (Noble Truths) of Buddhism ? Discuss their ethical significance.
8. Write short notes on any **TWO** of the following :
 - (a) Eight-fold path
 - (b) Kaivalya
 - (c) Dhyana and Samadhi.

(Punjabi Version)

ਨੋਟ :- ਹਰੇਕ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨ। ਪੰਜਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਬਰਾਬਰ ਹਨ।

ਭਾਗ—ੳ

1. ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਉਪਯੋਗਿਤਾ ਦਾ ਪਰਿਚਯਾਤਮਕ ਵੇਰਵਾ ਦਿਉ।
2. ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ ਕਿ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕਤਾ ਕਿਵੇਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ ?

ਭਾਗ—ਅ

3. ਪੁੰਨ ਦੀ ਪਲੈਟੋਨਿਕ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
4. ਹੈਡੋਨਿਜ਼ਮ ਕੀ ਹੈ ? ਬੈਥਮ ਦੇ ਹੈਡੋਨਿਜ਼ਮ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—ੲ

5. ਭਗਵਦ ਗੀਤਾ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਨਾਸਕਤ ਕਰਮ (ਨਿਰਲੇਪ ਕਰਮ) ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ।
6. ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆਤ ਹੁਕਮ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਲਿਖੋ ਅਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—ਸ

7. ਬੋਧ ਧਰਮ ਦੇ ਚਾਰ ਆਰੀਆ ਸੱਚ (ਨੋਬਲ ਸੱਚ) ਕੀ ਹਨ ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੈਤਿਕ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
8. ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋ ਤੇ ਸੰਖਿਪਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
 (ੳ) ਅੱਠ-ਫੋਲਡ ਮਾਰਗ
 (ਅ) ਕੈਵਲਿਆ
 (ੲ) ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਸਮਾਪੀ।

(Hindi Version)

ਨੋਟ :— ਪ੍ਰत्येक भाग में से कम से कम एक प्रश्न का चयन करते हुए, परीक्षार्थी कुल पांच प्रश्न करें। पांचवां प्रश्न किसी भी भाग में से किया जा सकता है ? सभी प्रश्नों के समान अंक हैं।

भाग—क

1. नैतिकता की प्रकृति और उपयोगिता का परिचयात्मक विवरण दें।
2. विस्तार से व्याख्या करें कि विज्ञान और नैतिकता एक दूसरे से कैसे संबंधित हैं ?

भाग-ख

3. पुण्य की प्लेटोनिक अवधारणा को परिभाषित करें और सिद्धांत पर विस्तार से चर्चा करें।
4. हेडोनिज्म क्या है ? बेंथम के मात्रात्मक हेडोनिज्म की आलोचनात्मक समीक्षा करें।

भाग-ग

5. भगवद् गीता के संदर्भ में अनासक्त कर्म (निर्लिप्त कर्म) की अवधारणा को स्पष्ट करें।
6. गुरु ग्रंथ साहिब में व्याख्यित हुकम की अवधारणा को लिखें तथा चर्चा करें।

भाग-घ

7. बौद्ध धर्म के चार आर्य सत्य (महान सत्य) क्या हैं ? उनके नैतिक महत्व पर चर्चा करें।
8. निम्नलिखित में से किन्हीं दो पर संक्षिप्त नोट लिखें :
 - (क) आठ फोल्ड पथ
 - (ख) कैवल्य
 - (ग) ध्यान और समाधि।